

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 10.10.2005

Číslo: Ročník 15 (2005), Číslo 3

Sekce: Naše téma

Název článku: Krajský bibliografický systém

Autor: Ivana Novotná

Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=585>

Krajský bibliografický systém

Ivana Novotná

Myšlenka vytvořit propojený, jednotný informační systém paměťových institucí – tedy nejen knihoven, ale také muzeí, archivů a galerií – není nová. Odhlédneme-li od skutečnosti, že je to idea dnes velmi populární, mnozí z vás jistě vzpomenou na snahy bývalé vedoucí pracovnice SVK v Hradci Králové PhDr. Vlasty Hamplové o vytvoření takového systému alespoň v rámci knihoven a regionu v polovině 80. a v průběhu 90. let. V. Hamplová předběhla svými snahami dobu. Tušila, že se jí nepodaří vytvořit komplexní systém knihovnických informací snadno a také že to nebude hned. Podařilo se jí však myšlenku aplikovat alespoň v podobě spolupráce pověřených (bývalých okresních nebo městských) knihoven kraje při vytváření databáze regionálních osobností (REOS). Databáze byla původně vytvořena samostatně v systému CDS/ISIS, nyní je součástí katalogu SVK HK.

Co vše je zahrnuto do pojmu **regionální informace**? V první řadě jsou to fondy regionální literatury, tj. knižních dokumentů a periodik, které se územně dotýkají Královéhradeckého kraje – čili na území kraje buď vycházejí nebo o území kraje pojednávají. Patří sem i faktografické informace o významných osobnostech, které se zde narodily, zemřely anebo podstatnou část života pracovaly, nebo faktografické informace o institucích působících na území regionu. Z těchto informací jsou pak vytvářeny katalogy, faktografické (např. personální) a především bibliografické (článekové) databáze či soupisy (např. seznam rešerší regionálních témat).

V SVK HK jsou informace o regionu fyzicky soustředěny v samostatném fondu regionálních monografií a periodik (v tzv. regionální badatelně a ve studovně SVK HK na Eliščině nábřeží), bibliograficky v katalogu (databáze REOS, regionální dokumenty, periodika) a především v souběžné regionální článkové bibliografické databázi, dříve zvané zkratkou SRB, dnes pod názvem ENAL.

Nynějším cílem bibliografické práce SVK HK je spolupráce veřejných (a nejen veřejných) knihoven kraje, a to právě v oblasti **regionální článkové bibliografie**. Na poli národní článkové bibliografie existuje již rozvinutá spolupráce krajských a některých speciálních knihoven. Excerpci z periodik odborných a celostátních zajišťuje Národní knihovna. Protože přístupnost regionálních bibliografií on-line je různá, rozhodla se Národní knihovna vytvořit celostátní systém – tzv. Kooperační systém článkové bibliografie (KOSABI), jehož výsledkem je databáze ANL - Články v českých novinách, časopisech a sbornících. Jednotlivé krajské knihovny zapojené do tohoto systému pak posílají v pravidelných měsíčních intervalech excerpované články vybraných regionálních periodik do Národní knihovny, která sjednotí jejich formát a zařadí je do databáze ANL http://sigma.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-a&local_base=anl . Podobný systém na

nižší regionální úrovni začala vytvářet i SVK HK ve spolupráci s pověřenými a dalšími knihovnami v kraji. První fází vytváření takového systému bylo zmapování situace na poli článkové bibliografie v pověřených knihovnách Královéhradeckého kraje.

Excerpci v **Knihovně města Hradce Králové** provádějí dvě pracovnice, ale pouze na část úvazku. Ročně je vytvořeno kolem 550 bibliografických záznamů z cca 23 titulů periodik, sborníků, ročenek i monografií. Zpětně jsou excerповány některé ročenky, sborníky atp.; excerpci mimo to provádí i hudební oddělení. Bibliografické oddělení navíc vytváří databázi osobností okresu Hradec Králové, databázi článků doplňuje o hradecensia a publikace týkající se regionálně bývalého královéhradeckého okresu, pravidelně připravuje ročenku Kulturní kalendář, příležitostné letáky, neadresné rešerše a tištěné bibliografie, většinou menšího rozsahu (např. Seznam publikací Knihovny města Hradce Králové 1894 2004, Literární Hradec Králové atd.), vytváří tematické kartotéky bibliografických záznamů článků z oborů ekonomie, poezie apod. Knihovna má zvlášť vyčleněný fond regionální literatury. Za oddělení bibliografie je zodpovědná Jarmila Benýšková.

V **Městské knihovně Náchod** excerpci zajišťovala pracovnice, která je nyní na mateřské dovolené. V současné době je vytvářena pouze kartotéka článků z denního i společenského tisku, která je spíše než regionálně zaměřená tematicky (např. současné politické a společenské problémy, regionální osobnosti a architektura). Pravidelně sledovaný denní tisk představují Noviny Náchodska, Lidové noviny a MF Dnes, ale jsou monitorovány i další deníky (Hospodářské noviny) nebo týdeníky (např. Reflex). Přejímány jsou také záznamy z databáze ENAL SVK HK. Knihovna také pořádá besedy – tzv. „Lekce k regionální literatuře“, kde podrobněji představuje dílo osobností regionu veřejnosti (hlavně žákům základních a středních škol, ale i jejich učitelům: „Knihovna pro učitele“). Knihovna má podobně jako všechny ostatní pověřené knihovny vyčleněný samostatný prezenční fond regionální literatury (cca 3000 titulů). O bibliografii se v současné době stará Věra Škraňková.

Městská knihovna Jičín v současnosti z personálních důvodů excerpci neprovádí, články o regionu přebírá z předplacené databáze Anopress (Noviny Jičínska), dále dvakrát ročně odebírá bibliografické záznamy z regionu Jičínska z databáze ENAL SVK HK a vytváří tematickou kartotéku článků.

V **Městské knihovně v Kostelci nad Orlicí** je situace obdobná: v současnosti z důvodu nedostatečné personální kapacity nevytváří bibliografickou databázi, pouze kartotéku článků z regionálního i společenského tisku (Kostelecký týdeník, Rychnovský týdeník, Noviny Rychnovska, regionální přílohy velkých deníků atd., monitoruje veškerý tisk, který odebírá).

Městská knihovna Trutnov naopak aktivně spolupracuje v dalším z bibliografických knihovnických systémů v České republice, kterým je Souborný katalog článků SKAT (databáze ANSKAT, zpřístupněná prostřednictvím JIB). Záznamy článků ukládá jedna pracovnice (Dagmar Středová) v části svého úvazku. Pravidelně je excerповáno 8 titulů periodik a kromě toho jsou monitorována i další periodika. Knihovna také přebírá bibliografické záznamy z databáze ENAL SVK HK a buduje regionální prezenční fond.

V **Rychnově nad Kněžnou** zajišťuje regionální článkovou bibliografii netradičně **knihovna Muzea a galerie Orlických hor**. Excerptce byla podle informací ředitelky Městské knihovny v Rychnově Nadi Kaločové přidělena při rozdělování fondu knihovně muzea, spolu s regionální částí fondu. Excerptce ale v současnosti neprobíhá, opět kvůli personální poddimenzovanosti knihovny – veškerý chod knihovny zajišťuje ředitelka muzea a vedoucí knihovny v jedné osobě Irena Krejčí.

Ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové je bibliografická článková databáze ENAL vytvářena dvěma pracovníci excerpční ze všech regionálních periodik docházejících do SVK HK (v současnosti 115 titulů – viz. příloha). Podle zákona č. 46/2000 Sb. (tzv. tiskový zákon) má SVK HK právo na tzv. povinný výtisk každé periodické publikace vycházející na území Královéhradeckého kraje a podle zákona č. 37/1995 Sb. (o neperiodických publikacích) dokonce i na jeden regionální povinný výtisk knih (a jiných neperiodických dokumentů) vydaných na území Královéhradeckého kraje. Tímto je zabezpečena úplnost regionálních informací – to platí samozřejmě jen do té míry, do jaké naplňují vydavatelé publikací literu zákona.

Soupis zdrojů regionálních informací v SVK HK je zpřístupněn na jejich webových stránkách pod odkazem **Informační zdroje a pododkazem Regionální zdroje**. Tam lze zjistit, odkud jsou jednotlivé zdroje přístupné. Např. pro vyhledání regionální osobnosti je nutno použít katalog SVK HK ve studovně nebo půjčovně v systému KP-Sys, nikoliv však on-line katalog na internetu. Kromě uvedených regionálních zdrojů lze také ve studovně požádat o **soupis neadresných rešerší** vytvořených na různá témata, která se vztahují k regionu – dějiny jednotlivých oblastí Královéhradeckého kraje nebo města Hradce Králové, osobnosti atp. Nejvhodnější cestou, jak lze získat plný text určitého článku, je požádat o jeho dodání formou DDS – čili elektronického dodání dokumentu. Veškeré informace o této službě jsou uvedeny na webových stránkách SVK HK v odkazu **Pro knihovny – pododkaz MVS – Elektronické dodávání dokumentů**. Podrobně tuto službu i cestu k ní popsala Lenka Málková v článku „Služba elektronického dodávání dokumentů“, který vyšel v časopisu U nás v sekci Naše téma (U nás. 2004, roč. 14, č. 1, s. 13.) – Viz. také http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=270&cislo_id=10&sekce_id=19 .

© 2000-2004 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz
· knihovna@svkhk.cz · studovna@svkhk.cz · <http://www.svkhk.cz>